

НАУЧЕН ЖИВОТ

“ФІЛОСОФІЯ, РЕЛІГІЯ ТА МЕДИЦИНА В СУЧАСНУ ДОБУ”, ОГЛЯД VII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

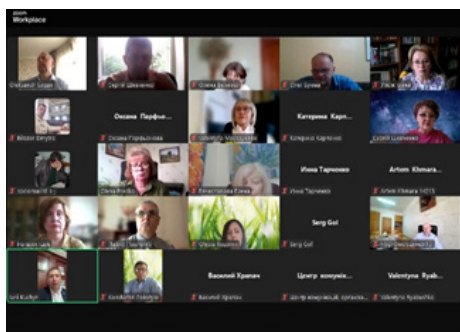
І. В. Васильєва,

доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри філософії, біоетики та історії медицини,
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця
ivafilos1403@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-3772-5358>

С. Л. Шевченко,

доктор філософських наук, професор,
професор кафедри філософії, біоетики та історії медицини,
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця
ex.theology@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-9713-3402>

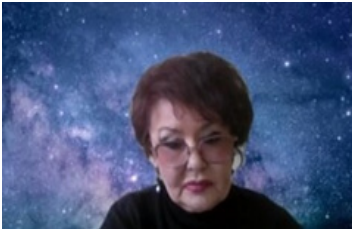
[https://doi.org/10.34017/1313-9703-2025-1\(25\)-2\(26\)-114-123](https://doi.org/10.34017/1313-9703-2025-1(25)-2(26)-114-123)

11 – 12 червня 2025 року у Національному медичному університеті ім. О. О. Богомольця в онлайн-форматі на базі кафедри філософії, біоетики та історії медицини відбулася VII Міжнародна науково-практична конференція “Філософія, релігія та медицина в сучасну добу”, присвячена пам’яті В. Ф. Войно-Ясенецького. Напрямки роботи учасників конференції цього року розширилися й були зосереджені на питаннях взаємодоповнюваності філософії, релігії та медицини у житті і творчості видатних діячів галузі

охорони здоров’я; окресленні світоглядних, методологічних, етичних, аксіологічних та історичних аспектів взаємозв’язку релігії та медицини у сучасному суспільстві; проблемі визначення та тлумачення здоров’я людини в контексті нових підходів у сучасній філософії, релігії та медицині; необхідності подальшого діалогу між релігією та медициною в наш час; актуальних проблемах клінічної медицини в соціально-гуманітарному, біомедичному, релігійному та філософському дискурсах; викликах, що повстали перед релігією, філософією, етикою та медициною в умовах сучасної війни в Україні, розв’язаної Російською Федерацією, філософського осмислення інтеграції штучного інтелекту в сферу охорони здоров’я. НМУ імені О. О. Богомольця, забезпечуючи інтеграцію освіти та науки, традиційно залучив в якості співорганізаторів конференції провідні академічні інституції та заклади вищої освіти, зокрема Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України та Київський національний університет імені Тараса Шевченка, а також зарубіжні установи, такі як Центр розвитку особистості “HUMANUS”, Пловдив (Болгарія), Інститут соціальної медицини та медичної етики медичного факультету Університету імені Коменського в Братиславі (Словаччина).

В роботі конференції взяли участь представники більше двадцяти п'яти освітніх, наукових та громадських закладів України та Європи: Університету імені Коменського в Братиславі (Словаччина), Центру розвитку особистості "HUMANUS" (Болгарія), Інститут історії Словацької академії наук (Словаччина), Католицького університету у Ружомберку (Словаччина), Карлового університету (Чехія), Люблінського Католицького Університету ім. Івана Павла II, Відділення Релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, ГО "Українська асоціація релігієзнавців", Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, Інституту релігійних наук св. Томи Аквінського, Київського національного університету будівництва і архітектури, Київського фахового коледжу електронних приладів, КНУ імені Тараса Шевченка, Національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, Національного транспортного університету, Національного університету "Львівська політехніка", Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Університету сучасних знань, ТОВ "Гомеопатія від Попових" та ін. Значне представництво учасників забезпечили провідні медичні заклади України та Європи, зокрема Інститут соціальної медицини та медичної етики медичного факультету Університету імені Коменського в Братиславі (Словаччина), НМУ імені О. О. Богомольця, Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, Одеський національний медичний університет, ПВНЗ "Київський медичний університет", Харківський національний медичний університет та ін.

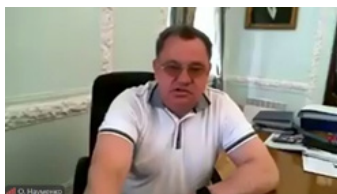
Конференція вчергове засвідчила інтегративне спрямування представників соціально-гуманітарних наук на дослідження духовності людини у сучасному постсекулярному інформаційному суспільстві, нових здобутків фундаментальних клінічних дисциплін, зокрема реаніматології, репродуктивної медицини, трансплантології тощо. Значна кількість доповідей пленарного і секційних засідань була присвячена проблемам життя та смерті, здоров'я фізичного, духовного й психічного, безпеки в умовах російської війни проти України.

Відкриваючи конференцію модератор заходу, завідувачка кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ проф. Ірина Васильєва поінформувала про склад учасників конференції, зокрема відзначила, що цьогорічна конференція представлена 26-ма установами-учасницями, а серед доповідачів докторів наук, професорів – 22, кандидатів наук, докторів філософії, доцентів, старших наукових співробітників – 40, старших викладачів, викладачів та асистентів – 6, докторантів – 1, аспірантів – 2, письменників, журналістів – 1, студентів – 41.

У вітальному слові ректор Університету, член-кореспондент НАМН України, професор Юрій Кучин відзначив приємну тенденцію, коли НМУ імені О. О. Богомольця, стає в черговий раз об'єднувачим майданчиком для такої кількості учасників і також наголосив на важливості такого спільного наукового заходу, адже видатний науковець-практик, святий Лука своїм життям людини віруючої продемонстрував єдність медичної науки й релігії, а його розробки використовуються і сьогодні: "Допомагаючи майбутнім лікарям здобути вищу освіту, ми маємо сприяти не лише формуванню професійних знань, вмінь, навичок, а і формуванню цілісної особистості, тих цінностей, які створюють лікаря як повноправного члена медичної спільноти і суспільства в цілому. І життєвий шлях та доробок святого Луки, а в миру – Валентина Феліксовича Войно-Ясенецького, випускника нашого Університету, є одним із найкращих прикладів служіння на благо зцілення духу і тіла". До слів ректора приєднався перший проректор з науково-педагогічної роботи та післядипломної освіти нашого Університету, член-кореспондент НАМН України, член-кореспондент НАПН

України, професор Олександр Науменко, який акцентував увагу учасників пленарного засідання на актуальності конференції саме в період довготривалої війни в Україні, коли духовні зв'язки поколінь зміцнюють опір і силу віри нашого народу, а також наголосив на необхідності розширення подальшої наукової інтеграції вчених в межах Східної Європи.

Завідувач Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, віце-президент ГО “Українська асоціація релігієзнавців”, професор Саган О. Н. наголосив, що на базі НМУ імені О. О. Богомольця святий Лука об'єднав медиків і філософів, ставши світоглядним та духовним орієнтиром для сучасної молоді, яка сьогодні бере активну участь в обороні країни, а сам захід також засвідчує плідну взаємодію академічної та освітньої спільнот на інституційному рівні. Від імені директора Інституту соціальної медицини та медичної етики медичного факультету Університету імені Коменського в Братиславі, привітала учасників конференції доц. Маргіта Колларова, наголосивши на актуальності та мультидисциплінарності заходу, а також висловила надію на подальшу інтеграцію установ-співорганізаторів конференції в науковій та науково-дослідній співпраці: “Висловлюємо щире подяку кафедрі філософії, біоетики та історії медицини НМУ імені О. О. Богомольця за їхні невинні та сумлінні зусилля у підготовці цієї важливої наукової події. Бажаємо всім учасникам насиченого досвіду, натхненних дискусій та відновлення сил для подальших звершень на наступній конференції”. Від кафедри релігієзнавства КНУ імені Тараса Шевченка привітала учасників конференції професор Олена Предко.

Учасники VII Міжнародної науково-практичної конференції плідно попрацювали уже в перший день конференції. Тільки під час пленарного засідання було заслухано 13 ґрунтовних доповідей. Професорка кафедри пропедевтики внутрішньої медицини № 2 НМУ Валентина Мойсеєнко у своїй стендовій доповіді оприлюднила результати дослідження “Храми України, зруйновані війною” (Науменко О. М., Мойсеєнко В. О., Тарченко І. П., Тарченко Н. В.). Дослідниця навила статистичні дані, згідно яких “За даними ЮНЕСКО, від лютого 2022 року до 2 жовтня 2024 року пошкоджено 451 об'єкта культури. Це зокрема, 142 релігійні об'єкти, 227 будівель, що мають історичну та/або мистецьку цінність, 32 музеї, 32 пам'ятники та 17 бібліотек. За даними Київського Інституту релігійної свободи з початку повномасштабного вторгнення в Україну було зруйновано або пошкоджено близько 500 церков і релігійних об'єктів. Станом на 2 лютого 2025 року пошкоджено та зруйновано 643 культових споруди усіх конфесій. При чому, як не парадоксально, найбільшій руїні зазнали православні храми УПЦ (МП) – 338. На другому місці церкви протестантські – 176. Подальший розподіл виглядає наступним чином: православні храми (ПЦУ) – 58; греко-римо-католицькі – 24; юдейські – 17; мусульманські – 8; духовні навчальні заклади (різних конфесій та вірувань) – 9; споруди інших релігій – 15” (*Філософія, релігія та медицина в сучасну добу: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф.*, 2025, с. 12). Особливої гостроти доповідь набувала з огляду на завданні напередодні конференції пошкодження внаслідок чергової атаки росіян Софії Київській, яка перебуває під охороною ЮНЕСКО і є духовною та релігійною перлиною України. Доповідачка висловила сподівання, що наведені у презентації “задокументовані матеріали будуть додані на розгляд Міжнародного суду м. Гаа-

га. Хто мечем воює, від меча й загине” (*там само*, с. 14).

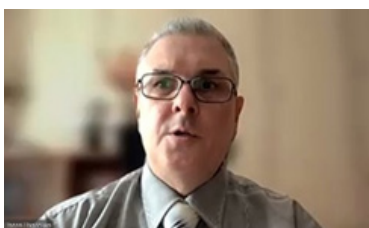

Про взаємозв'язок філософії, релігії та медицини, зокрема екзистенційний аспект здоров'я людини і суспільства в умовах російської війни проти України у своїй доповіді розмірковував старший науковий співробітник Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України доцент Олег Бучма. Зокрема, вчений цілком слушно наголосив на тому, що: “Війна вивела людину за

межі звичного буття й загострила питання про сенс життя, смисл страждання, межі терпіння. В цих умовах формується нова модель здоров'я як особистої і суспільної єдності, що ґрунтується на стійкості, вірі, любові та надії. І тут здоров'я постає як не лише неодмінна умова виживання людини і суспільства, але й як глибоко екзистенційний феномен. Тому, саме філософія (у тому числі й релігієзнавство), релігія і медицина постають не лише окремими сферами знання чи практики, але і єдиною інтегрованою основою для збереження і відновлення тілесного, ментального / психологічного, національно духовного здоров'я людини і суспільства. Філософська рефлексія, осмислюючи здоров'я як буттєву цілісність (єдність тіла, душі, духу) сприяє усвідомленню смислів і меж, залишатися людиною попри дегуманізуючі обставини війни та зберегти і укріпити етичне / моральне індивідуальне та суспільне здоров'я. Медицина в умовах війни є не лише інструментом тілесного порятунку і психічної стабілізації / психологічної ре-білітації, але й як екзистенційна практика в боротьбі за життя, гідність, майбутнє, а релігія – детермінантою духовної опори й трансценденції, духовного і душевного здоров'я (навіть тоді коли це не підвладно медицині). Відтак, у своїй єдності Філософія, Медицина та Релігія допоможуть пережити війну як руйнацію, зберегти / відновити покалічене війною індивідуальне і суспільне здоров'я, перемогти агресора та перейти до мирного життя” (*Там само*, с. 18).

Наскрізною постаттю в доповідях учасників конференції була особистість професора Валентина Феліксівича Войно-Ясенецького, зокрема, його досвід, практика та авторитет, завдяки якому він не тільки теоретично, а й практично, довів сумісність релігії та медицини, віри в Бога та науки. Так завідувач кафедри пластичної та реконструктивної хірургії ІПО НМУ проф. Василь Храпач акцентував увагу учасників конференції на питаннях авторитету сучасного лікаря, особливо в контексті швидкого розвитку та інтеграції штучного інтелекту з медициною. Така тенденція на думку доповідача впливає значно на здатність репрезентувати себе як лікаря, на трансформацію ставлення пацієнтів до лікаря, особливості свідомості сучасних пацієнтів. Звідси виникають, як зауважив доповідач, наступні проблеми лікарів: обмежені власні знання, надія на інформацію з інтернету, зокрема на штучний інтелект (ChatGPT), вузька спеціалізація, швидка монетизація. Тобто, інформаційний розвиток людства лише загострив стару проблему у формулюванні ефекту Даннінга-Крюгера “Хто більш освічений – той більше сумнівається у своїй компетенції” (*Там само*, с. 18).

Гострі питання також порушив у своїй доповіді “Євразійство – ідейна основа російського політичного протестантизму, його вияви в сучасній Україні” провідний науковий співробітник Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, доктор філософських наук, доцент Павло Павленко: “Реальність повномасштабної агресії Росії проти України

чітко показала, що більшість протестантів в Україні (і головне – протестантські лідери), десятиліттями перебуваючи у полоні євразійського (проросійського!) світогляду, виявились неготовими протягом 2022-2023 рр. адекватно реагувати на воєнні виклики, оскільки протягом майже трьох десятиліть залишались в колишньому радянському дискурсі, з притаманними для нього пацифізмом, аполітичністю, нейтральністю, опозиційністю до держави і суспільства. Між тим Україна надала всі необхідні умови, права і свободи для вільного конфесійного життя і розвитку. Тільки на 3-4 рік повномасштабної війни ситуація мало-помалу починає змінюватись, у вірян поступово починають формуватись проукраїнські погляди, відмова від успадкованого ще з радянського часу пацифізму й опозиційності до держави. Більше того, чимало протестантів всупереч чинній церковній традиції добровільно взяли до рук зброю й стали захисниками України, усвідомлюючи, що байдужість, “нейтральність” у час справедливо оборонної війни – це відверте потурання ворогу, позиція, рівнозначна співучасті у вбивстві країни. Російсько-українська війна стала світоглядною прірвою, яка ідейно, світоглядно розвела російських і українських вірян, бо ж викрила злочинну політичну суть “євразійського служіння” і, як наслідок, її антиукраїнський ідеологічний фундамент” (Там само, с. 23-24).

Про революційні зміни в сучасній медицині поінформувала учасників конференції завідувачка кафедри суспільних дисциплін Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, професор Утюж І. Г. у представленій доповіді “Новий інноваційний дизайн медицини: технології та мислення майбутнього”. Доповідач наголосила, що сучасна сфера охорони здоров'я та медицина переживають “революційні зміни завдяки поєднанню експоненційних технологій і нових підходів до мислення. Ми стоїмо на порозі епохи, коли технології дозволяють не лише лікувати, але й попереджати хвороби, а персоналізований підхід стає нормою. Тому формування нових цінностей експоненційної медицини створює професійну матрицю, яка намагається відповісти на головні питання: що значить бути лікарем у цифрову епоху? Як змінюється сам пацієнт? Ми стаємо свідками народження експоненційної медицини – простору, де стираються межі між біологією, технологією і соціогуманітарним знанням. Відповіді на фундаментальні питання – “чи будемо ми лікувати хвороби через 10 років так, як лікуємо сьогодні?”, “як жити довше, краще і з гідністю?” - більше не лежать лише у клінічній площині, а переходять у сферу цінностей, культури та спільної відповідальності” (Там само, с. 25).

Проблему медичного екофемінізму, його витоки та місце в історії медицини порушила завідувачка кафедри філософії та суспільних наук Харківського національного медичного університету, професорка Карпенко К. І. Доповідачка наголосила, що “медичний екофемінізм пропонує альтернативну біоетику, що враховує турботу, взаємозалежність, відповідальність і міжвидові зв'язки – на відміну від інструментального підходу до життя. (...) Під час повномасштабного вторгнення росії в Україну багато жінок опинилися в токсичних середовищах, що є результатом обстрілів, зруйнованих хімічних заводів, нестачі медикаментів, антисанітарії в укриттях. Це особливо загострює питання тілесного виживання, репродуктивного здоров'я, психічної травми в умовах, коли медицина недоступна, а довкілля отруєне. (...) У XXI столітті медичний екофемінізм особливо актуалізується в умовах глобальних криз – від пандемій до воєн і кліматичних катастроф. COVID-19 підсилив нерівності в догляді, водночас в Україні повномасштабна війна оголила руйнівний вплив на системи медичного забезпечення, довкілля та жіноче здоров'я. У цьому контексті медичний екофемінізм пропонує не лише критичний аналіз, але й візію турбо-

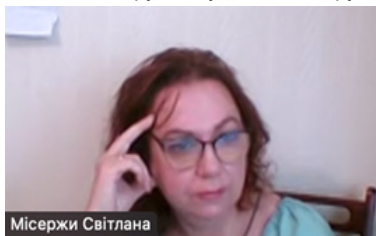
ти як політичної дії, заснованої на взаємозалежності, локальності, тілесному досвіді та повазі до живого” (Там само, с. 28-29).

До проблеми можливостей узгодженого спільного розвитку релігії та науки в їхніх пізнавальних прагненнях звернувся у своїй доповіді “Основа визнання і прийняття істини як критерій зіставлення релігії та науки” завідувач кафедри філософії, біоетики та іноземних мов Одеського національного медичного університету професор Ханжи В. Б. З одного боку, доповідач проаналізував погляди та підходи Тертуліана “Вірую, бо абсурдно”, Аврелія Августина та Ансельма Кентерберійського (“Вірую, щоб розуміти”), Пера Абеляра (“Розумію, щоб вірити”), а з іншого – концепцію розвитку науки американського філософа і методолога науки Томаса Куна (запропоновану у праці “Структура наукових революцій”), і дійшов висновку, що релігійна і наукова сфери, як культурні галузі “можуть розвиватися спільно, не тільки не суперечачи, але й органічно доповнюючи одна одну у проблематизації фундаментального рівня. Є достатні підстави заявити про перспективність зміцнювального взаємопроникнення фідеального й раціонального і, відповідно, синергійного, коеволуційного становлення релігії та науки” (Там само, с. 38).

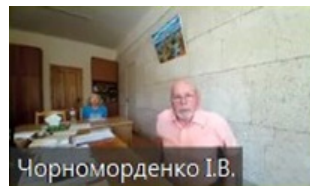
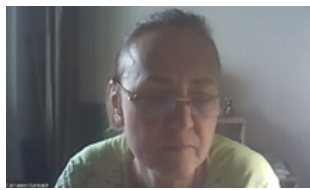

Професорка кафедри релігієзнавства філософського факультету КНУ імені Тараса Шевченка Олена Предко у доповіді “Новітні релігійні рухи в умовах російсько-української війни: механізм виникнення та функціональні прояви” відзначила, що “Війна спричинила глибокі трансформації в релігійному житті суспільства: зросла релігійна мобілізація, активізувалися волонтерські, гуманітарні та душпастирські ініціативи, в тому числі з боку новітніх релігійних рухів. У період екзистенційної загрози, втрат і невизначеності люди частіше звертаються до релігії як джерела надії, розради та сенсу. Це створює умови для зростання впливу як традиційних, так і новітніх релігійних течій. Деякі новітні релігійні рухи активно підтримують Збройні Сили України, займаються волонтерством, що сприяє інтеграції релігійної ідентичності в національно-визвольну боротьбу. Однак деякі новітні релігійні рухи (далі – НРР) використовуються як інструменти інформаційної війни, маніпуляції свідомістю або можуть бути пов’язані з антидержавною пропагандою. Це вимагає глибокого аналізу їхньої діяльності в умовах конфлікту”. (Там само, с. 41). Доповідач зауважила, що новопостала “Руська православна церква Царської Імперії” є тоталітарною, з елементами екстремізму та псевдо-православності, організацією і її діяльність в Україні вважається незаконною. Підсумовуючи, доповідач наголосила: “Російсько-українська війна стала каталізатором духовного пошуку, активізувавши інтерес до нетрадиційних форм релігійності. У кризових умовах посилилася потреба в нових сенсах, психологічній підтримці та ідентичності, що сприяє виникненню новітніх релігійних конструктів. НРР демонструють високу адаптивність до викликів війни – зокрема, в умовах руйнування інфраструктури, переміщення населення, соціальної тривоги та недовіри до інституцій. Вони формують нові духовні спільноти, мобілізують волонтерські ініціативи, забезпечують емоційну підтримку, виконуючи, з одного боку, конструктивну роль, а з іншого – деструктивну, часто - інструментально- маніпулятивну функцію” (Там само, с. 43).

З актуальною темою доповіді “Біомедикоетичні аспекти автономії особистості лікаря” виступила доцент кафедри філософії, біоетики та історії медицини Місержи С. Д. Під час виступу доповідач наголосила, що “проблема автономії особистості лікаря є однією з найменш розроблених у біомедичній етиці. (...) Автономія лікаря у контексті біомедичної етики є автономією професійною,

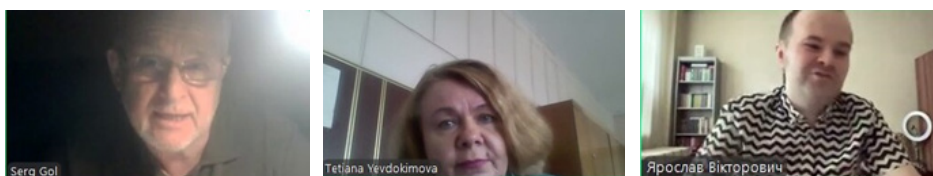
яка передбачає: відповідальність лікаря за свої рішення щодо лікування пацієнта; діяльність в інтересах пацієнта на підставі глибоких професійних знань; слідування свідомо з позиції біомедикоетичних цінностей. Коли ж мова йде про автономію особистості лікаря, то вона стосується людини в ролі лікаря, з її особистими кордонами, гідністю, правом на захист власного психічного та фізичного здоров'я, тобто, це більш особистісно-орієнтоване поняття, яке включає не лише професійну автономію, але й свободу внутрішніх переконань, цінностей, морального вибору. Тому, обираючи лікарську професію та спеціалізацію, майбутній лікар має зважати на те, чи узгоджуються обраний ним напрям медичної практики, характер і методи майбутньої роботи з його особистими переконаннями, наприклад, релігійними. Водночас професійна підготовка сучасного лікаря передбачає інтерналізацію ним біоетичних принципів та правил, які поступово мають стати внутрішнім ціннісним регулятором його поведінки. Інакше, в певних ситуаціях, вибірковість в його діях може призвести до порушень, що створюватимуть загрозу життю пацієнтів, а також до обмеження автономії колег, вимушуючи їх виконувати постійно частину його обов'язків" (*Там само*, с. 47-48). Доповідка у підсумку зауважила, що "поняття автономії лікаря відбиває його здатність діяти вільно в межах професійних вимог і стандартів. Автономія особистості лікаря відображає глибший рівень його свободи, що передбачає здатність залишатися людиною з власною моральною позицією в межах професійної діяльності. Тому для забезпечення такої автономії, зокрема, в умовах ризику інфікування соціально небезпечними інфекціями під час професійної діяльності, очевидною є необхідність: посилення державних програм профілактики внутрішньолікарняних заражень; упровадження механізмів адекватного матеріального відшкодування медичним працівникам, які інфікувалися під час виконання службових обов'язків; створення державних програм професійної перекваліфікації, бажано в межах спеціальностей системи охорони здоров'я. Безумовно, це потребує значного фінансування, однак ефективність системи охорони здоров'я не може оцінюватися виключно з позиції прибутковості. Такий підхід відповідає інтересам як медичної спільноти, зокрема, лікарів, так і суспільства загалом, оскільки сприяє реалізації права на охорону здоров'я як суспільного блага" (*Там само*, с. 50-51).

Під час пленарного засідання конференції розглянули і низку інших важливих питань та проблем, зокрема, було проаналізовано проблему абсолютизації гідності людської особистості в оновленому християнському соціальному вченні на початку XXI століття (проф. Чорноморець Ю. П., УДУ імені Михайла Драгоманова), розглянуто теоретико-методологічні проблеми викладання дисципліни "Технології наукової творчості. Основи академічного письма та риторики" (проф. Пустовіт С. В., Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика), проведено критичний огляд стану людства і неподоланих перешкод до його реального порятунку (проф. Корсак К. В., ПВНЗ "Київський медичний університет"), розглянуто проблему можливостей і меж інтеграції штучного інтелекту у царину медицини (проф. Чорноморденко І. В., завідувач кафедри філософії, Київський національний університет будівництва і архітектури) та ін. В межах пленарного засідання конференції учасники обговорили пропозиції щодо розширення тематичних рубрик та окреслили перспективи проведення заходу у наступному році.

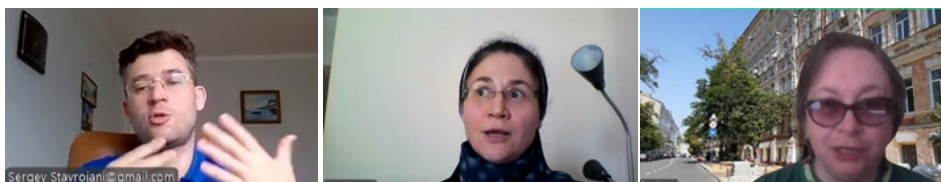
12.06.2025 учасники конференції продовжили працювати у трьох секціях, де зосередилися на питаннях філософії, релігії та медицини у житті і творчості видатних діячів сфери охо-

рони здоров'я, здоров'ї людини в контексті підходів філософії, релігії та медицини, актуальних проблемах біоетики та біомедичної етики, філософії релігії та медицини в умовах воєнного стану, філософського осмислення співвідношення медицини та штучного інтелекту (секція №1); минулого та сьогодення медицини, методологічних та історичних аспектів взаємозв'язку релігії та медицини у сучасному суспільстві, клінічної медицини в соціально-гуманітарному дискурсі, релігії як соціально-духовні детермінанти індивідуального та громадського здоров'я (секція №2). Не менш плідним виявився і другий день конференції з трьома секційними засіданнями, на яких відбувалися активні творчі дебати й дискусії. Так варто відзначити доповіді учасників першої об'єднаної секції, а саме доцента Голотіна С. І. (Університет сучасних знань), в якій йшлося про специфіку розуміння регіональних особливостей, як важливого чинника неупередженої комунікації; доцента Євдокимової Т. В. (Київський національний університет будівництва і архітектури), в якій були проаналізовані етапи розвитку релігійного фундаменталізму, його визначення, особливості проявів у XXI столітті; старшого викладача Москвіна Я. В. (Харківський національний медичний університет), в якій аналізувалася уява як філософська проблема.

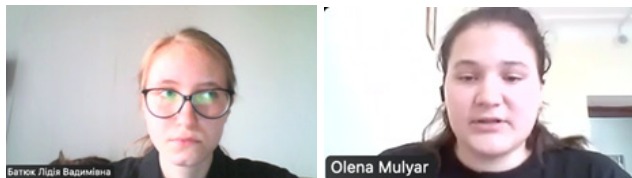
Значну зацікавленість та обговорення викликали також доповіді інших учасників секційного засідання: доцента Білосора Д. В. "Скловський Євген Львович – засновник педіатричної медицини в Києві" (НМУ імені О. О. Богомольця), доцента Покотила К. М. "Етичні принципи спілкування штучного інтелекту на медичні теми: між консеквенціалізмом і категоричним імперативом" (Київський національний університет будівництва і архітектури), доцента Ставроян С. С. "Дихальні практики в контексті здоров'я людини: релігійний та медичний аспекти" (Київський національний університет будівництва і архітектури) та аспіранта Максименка І. Г. "Фактор релігійного фанатизму: проблема пошуку причин та наслідків" (КНУ імені Тараса Шевченка).

У заключній доповіді професор Ірина Васильєва (НМУ імені О. О. Богомольця), спираючись на підходи свт. Луки, проаналізувала деякі дискусійні питання взаємодії між лікарем та пацієнтом в контексті традиційної медичної етики та сучасних біоетичних підходів.

Жваве обговорення на другій об'єднаній секції викликали доповіді "Інтеграція релігійних інституцій у систему охорони здоров'я міжвоєнної Галичини: міждисциплінарний критичний аналіз договору 1938 року між товариством "Народна лікарня" та громадженням сестер милосердя" (с. Валентина Рябушко, Люблінський католицький університет ім. Івана Павла II) та "Діяльність Римсько-католицької церкви в Україні з психологічної допомоги в умовах сучасної війни" (с. н. с. Недавнія О. В., Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України). Активну участь у засіданні взяли представники кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ імені О. О. Богомольця за наступними доповідями: "Професійна медична культура в інформаційному суспільстві: виклики і пріоритети" (доц. Величко О. Б.), "Формування критич-

ного мислення в медичній освіті: філософські аспекти” (доц. Вячеславова О. А.), “Особистість у новітніх релігійних культурах” (ст. викл. Кудин О. О), “Специфіка формування особистісних і професійних якостей майбутнього фахівця в глобалізованому світі” (викл. Васюк І. В.).

Окремо варто відзначити і активну участь студентів в роботі конференції. Серед учасників студентської секції відбулися творчі дискусії, дебати та обговорення актуальних проблем

взаємозв'язку філософії, релігії та медицини. Дипломами нагороджені за найкращі доповіді “Клінічні підходи святителя Луки в гнійній хірургії у світлі сучасної клінічної практики” (Батюк Л. В. та Чуприна М. В., Харківський національний медичний університет), “Сурогатне материнство: особливості нормативно-правового регулювання в Україні” (Глевацька М. О., НМУ імені О. О. Богомольця), “Біоетичні проблеми розширення критеріїв застосування евтаназії” (Муляр О. Д., НМУ імені О. О. Богомольця), “Формування особистої доброчесності та моделювання її в інших, як проблематика українського суспільства” (Придюк Н. І., НМУ імені О. О. Богомольця), “Щодо питання чинників впливу на вибір спеціальності здобувачами вищої медичної освіти: соціологічний аспект” (Корчак Я. Ю., Котельницький М. С., Мішкурова В. Є., НМУ імені О. О. Богомольця), “Філософія хвороби і зцілення в українській традиції: від народної медицини до наукової школи О. О. Богомольця” (Шведюк В. С., Хмара А. О., НМУ імені О. О. Богомольця), “Етичні аспекти медицини Стародавнього Єгипту” (Сіліна С. Г., НМУ імені О. О. Богомольця), “Штучний інтелект в ембріональній селекції: межа між медичною необхідністю та “грою з Богом”?” (Мінченко А. Ю., НМУ імені О. О. Богомольця).

Учасники VII Міжнародної науково-практичної конференції “Філософія, релігія та медицина в сучасну добу” в плідних дискусіях, обговореннях та дебатах висвітлили проблеми творчої взаємодії філософії, релігії та медицини, спираючись на новітні досягнення медичної науки, окреслили важливі питання подальшої співпраці та здобули вагомий практичний досвід взаємного спілкування. Представниками кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ імені О. О. Богомольця розширено наукові контакти для подальшої співпраці між українськими та закордонними фахівцями. Представниками Інституту соціальної медицини та медичної етики медичного факультету Університету імені Коменського в Братиславі запропоновано продовжити подальшу співпрацю не лише в межах проведення спільно щорічної конференції “Філософія, релігія та медицина в сучасну добу”, але й шляхом участі в спільних грантових проектах, науково-педагогічних стажуваннях тощо. Плідна робота конференції зреалізувалась також і у науково-педагогічній співпраці кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця з кафедрою філософії Харківського національного медичного університету, зокрема, у вигляді написання професорами Васильєвою І. В. та Шевченком С. Л. розділу “Eccicide as an existential challenge to the modern world” до колективної монографії “Voices from Ukraine: Women Philosophers and Scientists against War and Eccicide” (Paderborn, 2025, ed. by Kateryna Karpenko).

Усі учасники конференції здобули неоціненний практичний науковий досвід участі в дискусіях, дебатах, висвітленні та вирішенні злободенних проблем інтеграції філософії, релігії та медицини в сучасну інформаційну, постсекулярну та воєнну добу. Усім спікерам та учасникам конференції було надіслано поштою програми та збірники матеріалів конференції, сертифікати учасника конференції, почесні грамоти та подарунки.

По завершенню секційних засідань відбулося заключне пленарне засідання під модеруванням завідувачки кафедри філософії, біоетики та історії медицини проф. Ірини Васильєвої, яка, узагальнюючи результати пленарного засідання та звіти модераторів

секційних засідань, подякувала усім делегатам конференції за активну участь, підбила підсумки роботи конференції, розглянула та обговорила пропозиції щодо розширення тематичних рубрик та окреслила перспективи проведення конференції в наступному році.

Література

Філософія, релігія та медицина в сучасну добу: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті В. Ф. Войно-Ясенецького, НМУ ім. О. О. Богомольця, ПП "Видавництво "Фенікс"", Київ, 2025, 332 с.

References

Philosophy, Religion and Medicine in the Modern Age: materials of VII the international Scientific and Practical Conference. In memory of V. F. Voyno-Yasenetskyi [Filosofiya, religiyi ta medycyna v suchasnu dobu: materialy VII Mizhnar. nauk.-prakt. konf., prysvyachenoyi pam'yati V. F. Vojno-Yasenez'kogo] (2025), Bogomolets National Medical University, PE "Publishing House "Phoenix"", Kyiv, 332 p.

© Ірина Василівна Васильєва, Сергій Леонідович Шевченко